

Raadsvoorstel

jaar	stuknr. Raad	categorie/agendanr.	stuknr. B. en W.
2005	RA05.0161	A 12	05/1099

Onderwerp:

Kadernota Sportbeleid gemeente Emmen 2006 - 2010

Portefeuillehouder: H. Jumelet

Dienst: BELE	Afdeling: BVB	Steller: A.H. Bouwers (0591)68 54 36
--------------	---------------	--------------------------------------

Aan de gemeenteraad

Voorgesteld besluit

In te stemmen met de Kadernota Sportbeleid gemeente Emmen; 2006 - 2010

Samenvatting

De plaats, die sport inneemt in de samenleving is de afgelopen jaren gewijzigd van 'sport als doel' naar 'sport als middel' in het bereiken van maatschappelijke doelen. Sport bevordert de sociale cohesie en de integratie. Bovendien bevordert het sporten een gezonde leefstijl. Daarnaast is sport een belangrijk onderdeel van de aantrekkelijke woon- en (be)leefomgeving, één van de speerpunten uit de Strategienota Emmen 2020.

Het basisprincipe van de kadernota sportbeleid is een integrale kijk op sport als middel voor het bereiken van maatschappelijke doelen en ambities. Op basis van de Kadernota Sportbeleid kunnen keuzes gemaakt worden ten aanzien van welke nieuwe activiteiten en projecten kunnen worden opgestart, welke initiatieven en verzoeken vanuit de samenleving gestimuleerd en gehonoreerd kunnen worden.

De te beïnvloeden financiële ruimte in de gemeentelijke begroting om de geschetste ambities en doelstellingen te verwezenlijken is nihil. Het overgrote deel van het 'sportbudget' is personeels- en accommodatiegebonden. Slecht 3 à 4% is beschikbaar voor het initiëren van, deelnemen aan en/of subsidiëren van projecten en activiteiten die bijdragen aan het realiseren van de in deze notitie geschetste doelstellingen en ambities om sport meer in te zetten als middel tot het bereiken van maatschappelijke doelstellingen. Er kan slechts zeer beperkt een beroep worden gedaan op rijks- en provinciale subsidies, doordat er slechts zeer beperkt cofinancieringsmiddelen voorhanden zijn.

Een aantal sportvoorzieningen is in stichtingen ondergebracht. De beheersstichtingen hebben stuk voor stuk problemen om de exploitatie rond te krijgen en komen niet toe aan het reserveren van middelen voor (groot) onderhoud. Het per 2006 in te stellen knelpuntenbudget biedt enige financiële soelaas, maar geen structurele oplossing.

Om richting te geven aan –onvermijdelijk- op enig moment te maken keuzes inzake het voorzieningenvraagstuk is in het kader van fase 1 en 1a van het Structuurplan Emmen 2020 het zogenaamde Emmense model ontwikkeld. Belangrijke uitgangspunten hiervan zijn multifunctionaliteit en financiële duurzaamheid.

Het ligt in de lijn van het in deze kadernota sportbeleid uitgesproken basisprincipe, om sport via een integrale benaderingswijze in te zetten als middel voor het bereiken van maatschappelijke doelen, om aansluiting te zoeken bij andere financieringsbronnen die niet in eerste instantie op de sport zijn gericht. Er zal actief gezocht worden naar dergelijke kansen en mogelijkheden. Niettemin blijft het wenselijk om op een meer structurele basis het gemeentelijk sportbudget te verruimen.

Bijlagen: Kadernota Sportbeleid gemeente Emmen; 2006 - 2010

Stukken ter inzage: het collegevoorstel en de daarop betrekking hebbende stukken.

jaar	stuknr. Raad	categorie/agendanr.	stuknr. B. en W.
2005	RA05.0161	A 12	05/1099

1. Aanleiding voor het voorstel

De plaats, die sport inneemt in de samenleving is de afgelopen jaren gewijzigd van ‘sport als doel’ naar ‘sport als middel’ in het bereiken van maatschappelijke doelen. Sport brengt mensen bij elkaar en bevordert daarmee de sociale cohesie en de integratie van bepaalde bevolkingsgroepen, zoals ouderen, mensen met een beperking en allochtonen. Bovendien bevordert het sporten een gezonde leefstijl en speelt sport een belangrijke rol in het tegengaan van bewegingsarmoede. Daarnaast is sport een belangrijk onderdeel van de aantrekkelijke woon- en (be)leefomgeving, één van de speerpunten uit de Strategienota Emmen 2020. Dit laatste is uiteraard in het belang van de inwoners van de gemeente Emmen zelf, maar moet ook gezien worden in het licht van een aantrekkelijk woon- en (be)leefklimaat als vestigingsfactor voor potentiële bewoners en bedrijvigheid. De trend tot sporten als onderdeel van de gezonde leefstijl vertaalt zich in een toename van het aantal commerciële sportaanbieders en de sportgelieerde bedrijvigheid. Ook is sport inzetbaar als middel voor de promotie en profilering van Emmen, zoals is gebeurd tijdens het Wereldkampioenschap Voetbal tot 20 jaar, dat in juni 2005 o.a. in Emmen heeft plaatsgevonden. In het verlengde hiervan is het duidelijk, dat sport tevens een bijdrage levert aan de uitwerking van de doelstellingen van het Grote Steden Beleid (GSB), waarin de balans tussen een fysiek aantrekkelijke, sociaal evenwichtige en economisch sterke structuur centraal staat.

De hierboven geschetste rol van sport in de samenleving en in de gemeentelijke ambities zoals verwoord in de Strategienota Emmen 2020 en de Kadernota GSB vraagt om een hierop aangepast sportbeleid. Sport kan niet meer los gezien worden van beleidsvelden als bijvoorbeeld welzijn, jeugdbeleid, onderwijs, gezondheidsbeleid, vrijwilligersbeleid en leisure. Sportbeleid dient dan ook bij uitstek integraal beleid te zijn. Om de mogelijkheden van het inzetten van sport voor een breed scala aan maatschappelijke doeleinden optimaal te kunnen benutten is het noodzakelijk een kader te stellen waarin aangegeven wordt op welke terreinen en doelgroepen het (sport)beleid zich de komende jaren met name zal richten. De kadernota sportbeleid biedt dit kader.

2. Argumentatie/beoogd effect

Het basisprincipe van deze kadernota sportbeleid is een integrale kijk op sport als middel voor het bereiken van maatschappelijke doelen en ambities. Zo is er enerzijds de doelstelling om, vanuit de gemeentelijke maatschappelijke verantwoordelijkheid, zoveel mogelijk inwoners van de gemeente Emmen aan sport te laten doen. Dit vanuit het belang van sporten in relatie tot een gezonde leefstijl en de groeiende rol en betekenis van sport als middel ter bevordering van de maatschappelijke participatie, sociale cohesie en integratie van uiteenlopende bevolkingsgroepen. Anderzijds is er de doelstelling om sport in te zetten als middel ter bevordering van de ontwikkeling van de Emmense economie en werkgelegenheid. Direct via sportgelieerde bedrijvigheid en indirect via sport als onderdeel van een aantrekkelijk woon-, (be)leef- en vestigingsklimaat; beide speerpunten uit de Strategienota Emmen 2020. Het sportbeleid richt zich op projecten, activiteiten en initiatieven die aansluiten op de volgende uitgangspunten:

- Het belang van sporten in relatie tot een gezonde leefstijl
- De groeiende maatschappelijke rol en betekenis van sport in maatschappelijke participatie, sociale cohesie en integratie van uiteenlopende bevolkingsgroepen.
- De economische impuls die uit kan gaan van sport
- De promotionele waarde van sport(eventementen)

Op basis van de Kadernota Sportbeleid kunnen keuzes gemaakt worden ten aanzien van welke nieuwe activiteiten en projecten kunnen worden opgestart, welke initiatieven en verzoeken vanuit de samenleving gestimuleerd en gehonoreerd kunnen worden etc. Omdat de rol van het beleidsterrein sport in de samenleving volop in beweging is beperkt deze notitie zich tot een relatief korte termijn van 4 jaar, waarna opnieuw gekeken zal moeten worden naar de actualiteitswaarde van het in deze notitie gestelde kader.

3. Relatie met bestaand beleid/eerder genomen besluiten

De kadernota is gebaseerd op het werkdocument “Sterker staan; sportvisie Emmen 2002 – 2010” en actuele trends en ontwikkelingen in het beleidsveld sport. Tijdens de bespreking van de notitie “discussiepunten Sportvisie 2010” (refererend aan het werkdocument “Sterker staan; sportvisie Emmen 2002 – 2010”) in de vergadering van de raadscommissie Samenleving dd 13/9/’05 is gevraagd om een kadernota voor het gemeentelijks sportbeleid met een looptijd van ca. 4 jaar. Middels dit voorstel wordt deze kadernota aan de raad aangeboden.

Ten aanzien van de zorg voor een gedifferentieerd voorzieningenaanbod zijn de kaders zoals gesteld in fase 1 en 1a van het Structuurplan Emmen 2020 gehanteerd.

4. Afstemming met externe partijen/communicatie

Aansluiting is gezocht bij de nieuwe rijkssportnota ‘Tijd voor sport’ van het Ministerie van VWS (september 2005), waarin ‘Gezond door sport’, ‘Meedoen door sport’ en ‘Sport aan de top’ belangrijke speerpunten zijn. Verdeeld over de diverse speerpunten is er op basis van de nota ‘Tijd voor sport’ vanuit het rijk de komende jaren (2006 – 2010) ca. € 95 miljoen per jaar beschikbaar voor sport en bewegen. Uiteraard zal afstemming plaatsvinden met de provinciale inzet ten aanzien van de sport.

De vertaling van de nota tot activiteiten en projecten zal nadrukkelijk in samenwerking met partners in de sport en vanuit het onderwijs, welzijn, gezondheidszorg, bedrijfsleven etc. vormgegeven worden.

5. Financiële consequenties/voorgestelde dekking

De te beïnvloeden financiële ruimte in de gemeentelijke begroting om de geschetste ambities en doelstellingen te verwezenlijken is nihil. Het overgrote deel van het ‘sportbudget’ is personeels- en accommodatiegebonden. Slecht 3 à 4% is beschikbaar voor het initiëren van, deelnemen aan en/of subsidiëren van projecten en activiteiten die bijdragen aan het realiseren van de in deze notitie geschetste doelstellingen en ambities om sport meer in te zetten als middel tot het bereiken van maatschappelijke doelstellingen.

In deze kadernota sportbeleid is geconstateerd, dat het huidige fijnmazige netwerk van sportaccommodaties relatief hoge kostenposten met zich mee brengt. Hierdoor blijft er weinig ruimte over voor nieuwe initiatieven en kan er nauwelijks een beroep worden gedaan op rijks- en provinciale subsidies omdat er slechts zeer beperkt cofinancieringsmiddelen voorhanden zijn.

Een aantal sportvoorzieningen is in stichtingen ondergebracht. Privatisering van deze voorzieningen werd voornamelijk vanuit financiële overwegingen voorgestaan. De beheersstichtingen hebben stuk voor stuk problemen om de exploitatie rond te krijgen en komen niet toe aan het reserveren van middelen voor (groot) onderhoud. Het per 2006 in te stellen knelpuntenbudget biedt enige financiële soelaas, maar geen structurele oplossing. Momenteel is een onderzoek gaande naar de mogelijkheden van verdere privatiseringen van onder andere zwembaden en sporthallen.

Om richting te geven aan –onvermijdelijk- op enig moment te maken keuzes inzake het voorzieningenvraagstuk is in het kader van fase 1 en 1a van het Structuurplan Emmen 2020 het zogenaamde Emmense model ontwikkeld. Belangrijke uitgangspunten hiervan zijn multifunctionaliteit en financiële duurzaamheid

De huidige ontwikkelingen in de samenleving bieden mogelijkheden om middelen te genereren, zoals bijvoorbeeld de nieuwe rijksnota 'Tijd voor sport', waarbinnen subsidiestromen beschikbaar komen rondom de thema's 'Gezond door sport', 'Meedoen door sport' en 'Sport aan de top' en de middelen die de Provincie Drenthe beschikbaar stelt in het kader van het sportbeleid. Echter, de gemeente Emmen heeft tot dusverre nauwelijks gebruik kunnen maken van een rijksregeling als de BOS-impuls, doordat vrije middelen om in de co-financiering van sportprojecten te voorzien er niet tot nauwelijks zijn. Het ligt in de lijn van het in deze kadernota sportbeleid uitgesproken basisprincipe, om sport via een integrale benaderingswijze in te zetten als middel voor het bereiken van maatschappelijke doelen, om aansluiting te zoeken bij andere financieringsbronnen die niet in eerste instantie op de sport zijn gericht. Er zal actief gezocht worden naar dergelijke kansen en mogelijkheden. Niettemin blijft het wenselijk om op een meer structurele basis het gemeentelijk sportbudget te verruimen.

Een concept-besluit is bijgevoegd.

Emmen, 12 december 2005.

Burgemeester en wethouders van Emmen,
de secretaris,   de burgemeester,

A.J. Mewe

C. Bijl

jaar	stuknr. Raad	categorie/agendanr.		stuknr. B. en W.
2005	RA05.0161	A	12	05/1099

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Emmen;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 12 december'05, nummer: 1099;

gelet op het bepaalde in ;

b e s l u i t :

In te stemmen met de Kadernota Sportbeleid gemeente Emmen; 2006 - 2010

Vastgesteld in de openbare vergadering van 26 januari 2006.

de griffier,

de voorzitter,

J.A. Hekman

C. Bijl

KADERNOTA SPORTBELEID

2006 - 2010

INHOUD

1	INLEIDING	3
1.1	Trends en ontwikkelingen in het sportbeleid	3
1.2	Betekenis voor het sportbeleid	3
1.3	Kadernota Sportbeleid	3
1.4	Opbouw Kadernota Sportbeleid	3
2	DOELSTELLINGEN, UITGANGSPUNTE EN INZET GEMEENTE	5
2.1	Doelstellingen	5
2.2	Uitgangspunten	5
2.3	Gemeentelijke rollen	5
3	GEMEENTELIJKE INZET	6
3.1	Stimulering van de sportdeelname	6
3.2	Stimulering maatschappelijke participatie d.m.v. sport	7
3.3	Benutten economische sportimpuls	8
3.4	Zorgdragen voor een gedifferentieerd sportaanbod	9
	3.4.1 <i>Omvang voorzieningenniveau</i>	10
	3.4.2 <i>Voorzieningen in eigen beheer of geprivatiseerd</i>	10
4	FINANCIERING	12

1. INLEIDING

1.1 Trends en ontwikkelingen in het sportbeleid

De plaats, die sport inneemt in de samenleving is de afgelopen jaren gewijzigd van 'sport als doel' naar 'sport als middel' in het bereiken van maatschappelijke doelen. Sport brengt mensen bij elkaar en bevordert daarmee de sociale cohesie en de integratie van bepaalde bevolkingsgroepen, zoals ouderen, mensen met een beperking en allochtonen. Bovendien bevordert het sporten een gezonde leefstijl en speelt sport een belangrijke rol in het tegengaan van bewegingsarmoede.

Daarnaast is sport een belangrijk onderdeel van de aantrekkelijke woon- en (be)leefomgeving, één van de speerpunten uit de Strategienota Emmen 2020. Dit laatste is uiteraard in het belang van de inwoners van de gemeente Emmen zelf, maar moet ook gezien worden in het licht van een aantrekkelijk woon- en (be)leefklimaat als vestigingsfactor voor potentiële bewoners en bedrijvigheid. De trend tot sporten als onderdeel van de gezonde leefstijl vertaalt zich in een toename van het aantal commerciële sportaanbieders en de sportgelieerde bedrijvigheid. Ook is sport inzetbaar als middel voor de promotie en profilering van Emmen, zoals is gebeurd tijdens het Wereldkampioenschap Voetbal tot 20 jaar, dat in juni 2005 o.a. in Emmen heeft plaatsgevonden.

In het verlengde hiervan is het duidelijk, dat sport tevens een bijdrage levert aan de uitwerking van de doelstellingen van het Grote Steden Beleid (GSB), waarin de balans tussen een fysiek aantrekkelijke, sociaal evenwichtige en economisch sterke structuur centraal staat.

1.2 Betekenis voor het sportbeleid

De hierboven geschetste rol van sport in de samenleving en in de gemeentelijke ambities zoals verwoord in de Strategienota Emmen 2020 en de Kadernota GSB vraagt om een hierop aangepast sportbeleid. Sport kan niet meer los gezien worden van beleidsvelden als bijvoorbeeld welzijn, jeugdbeleid, onderwijs, gezondheidsbeleid, vrijwilligersbeleid en leisure. Sportbeleid dient dan ook bij uitstek integraal beleid te zijn.

Op nationaal niveau komt dit tot uiting in de sportnota 'Tijd voor sport' van het Ministerie van VWS (september 2005), waarin 'Gezond door sport', 'Meedoen door sport' en 'Sport aan de top' belangrijke speerpunten zijn. Verdeeld over de diverse speerpunten is er op basis van de nota 'Tijd voor sport' vanuit het rijk de komende jaren (2006 – 2010) ca. € 95 miljoen per jaar beschikbaar voor sport en bewegen.

In de gemeente Emmen zijn de eerder geschetste trends en ontwikkelingen reeds aanleiding geweest voor het opstarten van/deelnemen in Buurt, Onderwijs en Sport-projecten (zgn. BOS-projecten, zie verder § 3.2) waarbinnen sport ingezet wordt als middel om ongewenst gedrag bij jongeren terug te brengen en overgewicht als gevolg van verkeerd eetgedrag en bewegingsarmoede tegen te gaan.

1.3 Kadernota sportbeleid

Om deze ingezette lijn voort te kunnen zetten en de mogelijkheden van het inzetten van sport voor een breed scala aan maatschappelijke doeleinden optimaal te kunnen benutten is het noodzakelijk een kader te stellen waarin aangegeven wordt op welke terreinen en doelgroepen het (sport)beleid zich de komende jaren met name zal richten.

Op basis hiervan kunnen keuzes gemaakt worden ten aanzien van welke nieuwe activiteiten en projecten kunnen worden opgestart, welke initiatieven en verzoeken vanuit de samenleving gestimuleerd en gehonoreerd kunnen worden etc.

Deze kadernota sportbeleid biedt dit kader. Omdat de rol van het beleidsterrein sport in de samenleving volop in beweging is beperkt deze notitie zich tot een relatief korte termijn van 4 jaar, waarna opnieuw gekeken zal moeten worden naar de actualiteitswaarde van het in deze notitie gestelde kader. Aansluiting is gezocht bij de termijn die is verbonden aan de

nieuwe rijkssportnota “Tijd voor Sport” (2006 – 2010). De kadernota is gebaseerd op het werkdocument “Sterker staan; sportvisie Emmen 2002 – 2010” en actuele trends en ontwikkelingen in het beleidsveld sport (zie §1.1/§1.2).

1.4 Opbouw Kadernota Sportbeleid

In hoofdstuk twee worden de doelstellingen en uitgangspunten van het gemeentelijk sportbeleid weergegeven en wordt aangegeven in welke rollen de gemeente zich op ‘het sportterrein’ beweegt. Hoofdstuk 3 gaat specifiek in op de gemeentelijke inzet ten aanzien van de stimulering van de sportdeelname en de maatschappelijke participatie door middel van sport, laat zien hoe de gemeente de economische sportimpuls benut en gaat in op de zorg voor een gedifferentieerd sportaanbod. Tot slot gaat hoofdstuk 4 in op de financiële vertaling van het gestelde kader voor het gemeentelijk sportbeleid voor de periode 2006 – 2010.

2. DOELSTELLINGEN, UITGANGSPUNTEN EN INZET GEMEENTE

2.1 Doelstellingen

Het basisprincipe van deze kadernota sportbeleid is een integrale kijk op sport als middel voor het bereiken van maatschappelijke doelen en ambities.

Zo is er enerzijds de doelstelling om, vanuit de gemeentelijke maatschappelijke verantwoordelijkheid, zoveel mogelijk inwoners van de gemeente Emmen aan sport te laten doen. Dit vanuit het belang van sporten in relatie tot een gezonde leefstijl en de groeiende rol en betekenis van sport als middel ter bevordering van de maatschappelijke participatie, sociale cohesie en integratie van uiteenlopende bevolkingsgroepen.

Anderzijds is er de doelstelling om sport in te zetten als middel ter bevordering van de ontwikkeling van de Emmense economie en werkgelegenheid. Direct via sportgelieerde bedrijvigheid en indirect via sport als onderdeel van een aantrekkelijk woon-, (be)leef- en vestigingsklimaat; beide speerpunten uit de Strategienota Emmen 2020.

2.2 Uitgangspunten

Vanuit bovenstaande doelstellingen worden de kaders van het sportbeleid reeds duidelijk. De gemeente Emmen beziet de sport vanuit haar verantwoordelijkheid om zorg te dragen voor de gezondheid en het welzijn van haar inwoners en vanuit haar ambitie om te komen tot een versterking van de economische structuur en daarmee de werkgelegenheid (sport als onmiskenbaar onderdeel van de kansrijke 'leisure-sector' en als promotiemiddel).

Het sportbeleid richt zich dan ook op projecten, activiteiten en initiatieven die aansluiten op de volgende uitgangspunten:

- Het belang van sporten in relatie tot een gezonde leefstijl
- De groeiende maatschappelijke rol en betekenis van sport in maatschappelijke participatie, sociale cohesie en integratie van uiteenlopende bevolkingsgroepen.
- De economische impuls die uit kan gaan van sport
- De promotionele waarde van sport(eventementen)

2.3 Gemeentelijke rollen

De gemeentelijke bemoeienis met het beleidsterrein sport kent een aantal rollen. De gemeente houdt zich actief bezig met het stimuleren van de sportdeelname door bijvoorbeeld het initiëren van en/of participeren in sportstimuleringsprojecten. Het is een gemeentelijke taak om ervoor te waken, dat er geen groepen worden uitgesloten van sportdeelname.

Aan de aanbodkant richt de gemeente zich op het zorgdragen voor een gedifferentieerd sportaanbod. Onderdeel hiervan zijn de ideële sportverenigingen, de commerciële aanbieders en het bieden van mogelijkheden tot het sporten/bewegen in de openbare ruimte, de directe woonomgeving.

3. GEMEENTELIJKE INZET

Op een aantal terreinen is specifieke gemeentelijke aandacht vereist.

3.1 Stimulering van sportdeelname

Hoewel het belang van sporten als onderdeel van een gezonde leefstijl een groeiende belangstelling kent is er nog steeds een aanzienlijke groep die onvoldoende beweegt. Binnen deze groep zijn de jeugd, ouderen en mensen met een beperking specifieke doelgroepen. Een duurzame sportbeoefening wordt nagestreefd. Aangezien juist de jeugd te maken heeft met groeiende gezondheidsproblemen zoals overgewicht en andere symptomen van een ongezonde leefstijl is het onderwijs in dit verband een uiterst belangrijke factor. Om de duurzaamheid van de sportbeoefening te bevorderen is het gemeentelijk beleid erop gericht een brug te slaan tussen onderwijs en sportaanbieders. Naast het basisonderwijs, waarop al een aantal activiteiten/projecten zijn gericht is het zaak ook de jeugd, die het voortgezet onderwijs bezoekt, hierbij te betrekken. In deze leeftijdscategorie is de sportdeelname kwetsbaar.

Daarnaast is de manier van sporten aan verandering onderhevig. Sporten met een overwegend recreatief karakter, die zich lenen voor beoefening in ongeorganiseerd verband winnen terrein ten opzichte van de georganiseerde (wedstrijd)sport in teamverband. Sportverenigingen zien door dergelijke ontwikkelingen het ledental onder druk staan, een effect dat versterkt wordt doordat commerciële aanbieders zich in 'de sportmarkt' mengen. De sporters, zijnde de consumenten, verlangen een steeds hogere kwaliteit en zijn ook bereid om daar meer voor te betalen. Commerciële aanbieders weten over het algemeen beter op de veranderende behoefte aan sportdeelname, flexibiliteit en het ongeorganiseerd sporten in te springen.

Activiteiten sportstimulering

De gemeente richt haar inzet op:

- Het realiseren van een sportdeelname die gelijk oploopt met de landelijke sportdeelname;
- Het garanderen van de duurzaamheid van de sportdeelname (een leven lang sporten)
- Het verhogen van de kwaliteit van de sportbeoefening

Dit doet zij al door bijvoorbeeld het jeugd-schoolsportproject 'Bartje in Beweging' voor de groepen 5 en 6 van basisscholen in Emmermeer, Bargeres, Angelslo, Zwartemeer en Klazienaveen, dat heeft gelopen in de schooljaren 2001 t/m 2005. Een ander voorbeeld is het project Club Extra, gericht op kinderen (6-12 jaar) met een motorische achterstand, die om deze bewegingsproblematiek terug te dringen op drie locaties naschoolse sportlessen aangeboden krijgen. Op een heel andere doelgroep was het uitbrengen van de senioren sportwijzer gericht, dat als doel had inwoners van 55 jaar en ouder te informeren over het op hen gerichte sportieve aanbod in de gemeente.

Op basis van de in deze kadernota sportbeleid geformuleerde doelstellingen en uitgangspunten wordt deze ingezette lijn gecontinueerd en waar mogelijk verder uitgediept. Hierbij wordt nadrukkelijk de samenwerking met partners uit bijvoorbeeld het onderwijs, welzijn, gezondheidszorg en het bedrijfsleven gezocht. De contacten zijn gelegd en het gezamenlijk streven is erop gericht om een organisatiestructuur te ontwikkelen, waarbinnen gemeente en samenleving gezamenlijk regie geven aan de bij de verschillende partners levende wensen en initiatieven. Om deze manier kan door een bundeling van krachten adequaat ingezet worden op de bestrijding van overgewicht bij kinderen, versterking van het bewegingsonderwijs binnen het basisonderwijs en de sportstimulering van speciale doelgroepen. In gezamenlijkheid zal gewerkt worden aan:

- Het initiëren en (laten) uitvoeren van relevant onderzoek;
- Het regisseren en afstemmen van initiatieven rondom sport en gezondheid;
- Het versterken van het bewegingsonderwijs binnen het basisonderwijs;
- Het terugdringen van overgewicht bij 9 – 12 jarigen;

- Het uitwerken van een ketenbenadering motorische ontwikkeling in relatie tot dreigende uitvallers.

In deze context is de gemeente Emmen reeds deelnemer in een onderzoek (in het kader van het STIP-programma van het Kenniscentrum Grote Steden en de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek) naar de succesfactoren van het sport- en beweeggedrag van de 'wel voldoende bewegende jeugd'. Dit met als doel de resultaten hiervan te benutten voor het 'in beweging krijgen' van de onvoldoende bewegende jeugd.

Ook het accommodatiebeleid en de verweving van de sport in het ruimtelijk beleid is in deze context relevant, omdat deze beleidsterreinen betrekking hebben op de plaatsen waar aan de sportdeelname invulling wordt gegeven.

3.2 Stimulering maatschappelijke participatie d.m.v. sport

De ontwikkelingen in de sportdeelname richting een meer individuele en ongeorganiseerde sportbeoefening sluiten weliswaar aan op de doelstelling om sporten in relatie tot een gezonde leefstijl te stimuleren, maar in mindere mate op het doel om sport als middel in te zetten ter bevordering van de maatschappelijke en sociale participatie en (maatschappelijk) sportief gedrag te bevorderen. Hierin speelt toch het sporten in verenigingsverband een grote rol, temeer aangezien het juist de meer traditionele sportverenigingen zijn die een (financieel) laagdrempelig sportaanbod aanbieden. Dit laatste is van belang om deelname aan sport voor iedereen mogelijk te laten zijn. Vanuit deze gedachte vraagt het faciliteren van sportverenigingen middels het beschikbaar stellen van accommodaties en subsidies van oudsher en ook nu nog steeds de meeste financiële en inhoudelijke aandacht. Knelpunt is dat hierdoor een dusdanig beslag op de beschikbare tijd en middelen wordt gelegd, dat er weinig ruimte is voor nieuwe initiatieven en er nauwelijks een beroep kan worden gedaan op rijks- en provinciale subsidies omdat er slechts zeer beperkt cofinancieringsmiddelen voorhanden zijn (zie verder hoofdstuk 4).

Activiteiten 'meedoen door sport'

Door aansluiting te zoeken op aanverwante beleidsterreinen en zoveel mogelijk gebruik te maken van wel beschikbare cofinancieringsmiddelen (door bijvoorbeeld de inzet van uren als cofinanciering) richt de gemeente haar inzet op:

- Het inzetten van sport als middel om verveling, kleine criminaliteit en bewegingsarmoede bij jeugd te voorkomen of terug te dringen.
- Door sportdeelname sportief maatschappelijk gedrag te bevorderen
- Door sportdeelname de maatschappelijke participatie van groepen met een maatschappelijke achterstand te vergemakkelijken.

Dit doet zij al door bijvoorbeeld het Buurt Onderwijs en Sport project Jongeren en Veiligheid, waarbinnen in de wijken Angelslo, Bargeres en Emmerhout multifunctionele sportvelden en een daaraan gekoppeld activiteitenprogramma worden gerealiseerd. Ook neemt de gemeente Emmen deel aan het internationale kennisuitwisselingsproject Sport Urban, waarbinnen samen met internationale partners wordt bekeken hoe sportvoorzieningen een bijdrage kunnen leveren aan de fysieke, economische en sociale ontwikkeling van een stad. Niet alleen wordt binnen de gemeentegrenzen gekeken naar mogelijkheden, die sport biedt om mensen dichterbij elkaar te brengen. Op provinciaal niveau is SportDrenthe actief en wordt, net als op andere beleidsterreinen, grensoverschrijdend contact gezocht. Vanuit de EDR is door SportDrenthe en de Kreissportbund Emsland een contactambtenaar aangesteld, hetgeen moet leiden tot het leggen van verdere onderlinge contacten, kennisuitwisseling en het in gezamenlijkheid ontplooiën van initiatieven.

Ook hier geldt dat hetgeen in deze kadernota sportbeleid is aangegeven als basis dient voor de continuering en verdere intensivering van de inzet van sport als middel ter bevordering van de maatschappelijke participatie. Ook in het rijksbeleid is 'meedoen door sport' een belangrijk speerpunt. De in 2004 in werking getreden tijdelijke stimuleringsregeling buurt, onderwijs en sport (BOS), om met behulp van buurtgerichte sportactiviteiten achterstanden bij jeugd op het gebied van gezondheid, welzijn, onderwijs, bewegen etc aan te pakken, blijft ook in de nieuwe nota 'Tijd voor sport' van het ministerie van VWS gehandhaafd.

Zoals hierboven gesteld is, is het sporten in verenigingsverband belangrijk voor de bevordering van maatschappelijke en sociale participatie en (maatschappelijk) sportief gedrag. Dit temeer het juist de sportverenigingen zijn die door het (financieel) laagdrempelig sportaanbod sportdeelname voor iedereen mogelijk maken. Daarnaast maken sportverenigingen veelal gebruik van vrijwilligers. De inzet als vrijwilliger in verenigingsverband draagt bij aan het besef dat het niet meer dan normaal is om belangeloos inspanningen te verrichten voor anderen.

Knelpunt is dat het juist de verenigingen zijn die onder druk staan door de grote belasting en verantwoordelijkheid die op de schouders van vrijwilligers rust, de moeite die verenigingen (mede daardoor) hebben om bestuursfuncties in te vullen en de toenemende complexiteit door aangescherpte regelgeving. Dergelijke problemen spelen niet uitsluitend bij sportverenigingen, maar kenmerken de verenigingsstructuur in brede zin. Tegen deze achtergrond is reeds in het kader van de begrotingsvaststelling 2006 overgegaan tot het instellen van een vrijwilligerssteunpunt. Ook een vervolg op het project 'Sportverenigingondersteuning Emmen' kan tegemoet komen aan de wens van sportverenigingen aan ondersteuning bij het verbeteren van het functioneren van de vereniging. Specifiek aandacht verdient daarbij het vernieuwen van het sportaanbod. Ervaringen hebben geleerd, dat het naast het stimuleren van inactieven tot sportdeelname minstens zo belangrijk is om aandacht te besteden aan het vernieuwen van het sportaanbod. Met name het aanbod bij verenigingen blijkt niet goed aan te sluiten op de vraag van (nieuwe) sporters. De toenemende trendgevoeligheid van de sportdeelname van met name de jeugd is hierbij een complicerende factor. Verenigingen zijn zelf verantwoordelijk voor het werven én behouden van leden, maar ondersteuning is hierbij gewenst.

3.3 Benutten economische sportimpuls

De trend tot sporten als onderdeel van de gezonde leefstijl vertaalt zich in een toename van het aantal commerciële sportaanbieders en bijvoorbeeld op sportactiviteiten en –artikelen gerichte detailhandel. Het concept van het Businesspark Meerdijk is gebaseerd op deze duidelijk aanwezige link tussen sport en (sportgelieerde) bedrijvigheid. Het geluidssportcentrum Pottendijk beweegt zich op het raakvlak tussen sport en leisure en kent een combinatie van commerciële sportaanbieders en sportverenigingen. Door verschillende ontwikkelingen met elkaar in verband te brengen, met onderlinge versterking als uitgangspunt, ontstaat een aantrekkelijk totaalaanbod. De economische betekenis van sport gaat immers verder dan alleen de sportgelieerde bedrijvigheid. Zo is sport een onlosmakelijk onderdeel van een goed woon- en (be)leefklimaat als vestigingsfactor voor potentiële bedrijvigheid en inwoners. Een goed vestigingsklimaat in de gemeente Emmen is gebaat bij een breed sportaanbod, aantrekkelijke sportevenementen en uitnodigende, goed bereikbare sportvoorzieningen.

Tot slot zijn sportieve activiteiten, en dan met name sportevenementen, bij uitstek geschikt als middel ter promotie en profilering van Emmen. Een goed voorbeeld hiervan is het onlangs o.a. in Emmen georganiseerde Wereldkampioenschap Voelbal voor onder de 20 jaar. Met de organisatie van dit WJK in o.a. Emmen is duidelijk geworden dat topsport uitstekend als promotiemiddel kan worden ingezet (als onderdeel van de brede Emmen-promotie).

De gemeente richt haar inzet op het integreren van de sportsector, als onderdeel van de kansrijke economische sector 'leisure', in het economisch beleid. Daarnaast is het integreren van het sportief/recreatief medegebruik in de inrichting van de openbare ruimte een aandachtspunt. Sportevenementen maken reeds onderdeel uit van het –in ontwikkeling zijnde- gemeentelijk evenementenbeleid. Hierbinnen wordt namelijk geen onderscheid gemaakt in type evenementen (sportieve evenementen, culturele evenementen etc.) maar ligt de nadruk op het economisch effect van evenementen.

3.4 Zorgdragen voor een gedifferentieerd sportaanbod

De gemeente richt zich op het zorgdragen voor een gedifferentieerd sportaanbod. De sportvoorzieningen zijn voor het grootste deel in eigendom en beheer van de gemeente. Inmiddels is overgegaan tot privatisering van zwembaden en sporthallen. Vier openluchtzwembaden en drie sporthallen zijn in stichtingen ondergebracht.

3.4.1 *Omvang voorzieningenniveau*

In de jaren zestig en zeventig zijn er met overheidssubsidies vele sportaccommodaties aangelegd. De vraag manifesteert zich nu hoe dit voorzieningenniveau ingericht dient te worden om technisch, functioneel én financieel duurzaam te kunnen functioneren. Het bestand aan sportaccommodaties raakt zo langzamerhand verouderd en voldoet zowel bouwtechnisch als gebruiktechnisch niet meer aan de eisen van deze tijd. Zo is in deze nota geconstateerd, dat de sportbeoefening het terrein verlegd van de sportaccommodatie naar sporten in de wijk of elders in de openbare ruimte. Daarnaast heeft het onderwijs, als 'grootgebruiker' van sportaccommodaties, slechts zeer beperkt middelen beschikbaar voor het sportonderwijs. In het kader van het Structuurplan Emmen 2020, onderdeel voorzieningen (fase 1 en 1a) zijn uitgangspunten en richtlijnen geformuleerd als basis voor –onvermijdelijk– te maken keuzes in het voorzieningenvraagstuk. Als vertrekpunt is gesteld het bestaande voorzieningenniveau en het bestaande areaal aan voorzieningen. Vanuit dit vertrekpunt geeft het ontwikkelde Emmens model richting aan te maken keuzes.

Dit in het kader van het Structuurplan fase 1 en 1a ontwikkelde Emmens Model om vanuit de maatwerkgedachte te komen tot een duurzame, eigentijdse infrastructuur voor sociale voorzieningen, waaronder sportvoorzieningen, heeft de volgende uitgangspunten meegekregen:

- Vernieuwing in plaats van aanpassing
- Betaalbaarheid
- Kwaliteit in plaats van kwantiteit
- Maximale inzet op behoud basisvoorzieningen
- Differentiatie in schaalniveaus
- Bereikbaarheid van voorzieningen is leidend, niet de directe nabijheid ervan
- Gebundelde/geclusterde voorzieningen; bundeling/clustering en multifunctionaliteit
- Meer nadruk op specifiek beleid
- (Meer) inzet en gebruik van vitale kracht bewoners

Dit Emmens model dient als toetsingskader bij op enig moment te maken keuzes o.a. ten aanzien van de sportaccommodaties en –voorzieningen. Gezien de geconstateerde nauwe verbindingen tussen sport en doelen, die leven op andere beleidsterreinen is het wenselijk om ook in praktijksituaties te komen tot het leggen van onderlinge verbindingen door het clusteren van voorzieningen. Kansen hierbij zijn bijvoorbeeld de Brede scholen-ontwikkeling, woon-zorgcombinaties en wijkontwikkelingsinitiatieven.

3.4.2 *Voorzieningen in eigen beheer of geprivatiseerd*

In het verleden is een aantal sportvoorzieningen in stichtingen ondergebracht. Het betreft vier openluchtwembaden en drie sporthallen. Jaarlijks ontvangen deze stichtingen subsidie voor de exploitatie.

Redenen om tot privatisering over te gaan waren voor de gemeente de lagere beheerskosten en vermindering van de benodigde ureninzet en een grotere betrokkenheid van de bevolking.

Problemen die nu zich voordoen voor de stichtingen zijn echter de grote belasting en verantwoordelijkheid die op de schouders van vrijwilligers rust, de moeite die stichtingen (mede daardoor) hebben om bestuursfuncties in te vullen, de toenemende complexiteit door aangescherpte regelgeving (zie paragraaf 3.2) en het feit dat stichtingen de exploitatie niet of nauwelijks sluitend kunnen krijgen en daardoor al helemaal niet toekomen aan het reserveren van middelen voor groot onderhoud. Inmiddels hebben alle beheersstichtingen van zowel de openluchtwembaden als de sporthallen laten weten dat het onder de huidige condities waaronder het beheer moet worden uitgevoerd, niet meer te doen is. De lasten zijn de afgelopen jaren enorm gestegen, terwijl de inkomsten gelijk blijven. Middelen om onderhoud uit te kunnen voeren zijn er niet of nauwelijks en vrijwilligers voor bestuursfuncties zijn zeldzaam.

Het beter toerusten van de beheersstichtingen betekent dat een aantal aanvullende voorwaarden aanwezig moet zijn, wil er sprake zijn van een succesvolle, levensvatbare privatisering. Zo is voor het voortbestaan van een voorziening gemeentelijke (financiële, dan wel personele) ondersteuning noodzakelijk. Daarnaast is een verruimde mogelijkheid tot investeren en reserveren voor groot onderhoud (financiële uitrusting), evenals het hebben van een plek in het gemeentelijk vrijwilligersbeleid (personele uitrusting) een criterium voor privatisering van een accommodatie. Daarnaast is momenteel het gebruik van sportvoorzieningen alleen toegestaan voor sportdoeleinden. Een verruiming van het gebruik, in de vorm van het binnen halen van commerciële activiteiten, zou een verlichting in de exploitatielasten kunnen betekenen.

Bij de begrotingsvaststelling 2006 is een extra budget van € 40.000,= ingesteld ten behoeve van knelpunten inzake sportaccommodaties. Hoewel het hier om een structureel budget gaat, zal het duidelijk zijn dat het instellen van een dergelijk knelpuntenbudget geen structurele oplossing is voor de problemen waarmee de verschillende beheersstichtingen kampen. Door middel van het in paragraaf 3.2 genoemde vrijwilligerssteunpunt wordt verenigingen inhoudelijke ondersteuning geboden. Hierin kan ook een eventueel vervolg op het project 'Sportverenigingsondersteuning Emmen' een rol spelen.

De randvoorwaarden waaronder voorzieningen worden geprivatiseerd, zijn van essentieel belang voor het functioneren van de geprivatiseerde instellingen. Randvoorwaarden voor de tot dusverre geprivatiseerde sportvoorzieningen:

- De kapitaallasten blijven voor rekening van de gemeente;
- De beheersstichtingen krijgen jaarlijks een exploitatiesubsidie (openluchtzwembaden €13.341,- en sporthallen €1.361,-);
- De grond wordt in erfpacht overgedragen tegen een symbolisch bedrag.

Naast het in z'n totaliteit overdragen van voorzieningen zoals hierboven genoemd, zijn er ook kleinschaligere vormen van overdracht. Zo zijn tal van beheers- en onderhoudstaken overgedragen aan verenigingen (schoonmaak, sleutelbeheer, dagelijks beheer velden e.d.). Bij overdracht van taken of accommodaties is het van belang om kritisch te kijken naar het onderwerp van overdracht. Een kleedgebouw is qua technische en bouwkundige voorzieningen (meet- en regelapparatuur, brandveiligheidspreventie e.d.) betrekkelijk eenvoudig en kan daardoor gemakkelijker aan een vrijwilligersorganisatie worden overgedragen dan, bijvoorbeeld, een sporthal waar de techniek veel geavanceerder is en waaraan hoge wettelijke eisen worden gesteld i.v.m. de jaarlijks verplichte keuring.

Momenteel is een onderzoek gaande naar de mogelijkheden van verdere privatiseringen van onder andere zwembaden en sporthallen.

4. FINANCIERING

De te beïnvloeden financiële ruimte in de gemeentelijke begroting om de geschetste ambities en doelstellingen te verwezenlijken is nihil. Het overgrote deel van het 'sportbudget' (voor 2005 afgerond op € 7.556.000,=) is personeels- en accommodatiegebonden. Slecht 3 à 4% is beschikbaar voor het initiëren van, deelnemen aan en/of subsidiëren van projecten en activiteiten die bijdragen aan het realiseren van de in deze notitie geschetste doelstellingen en ambities om sport meer in te zetten als middel tot het bereiken van maatschappelijke doelstellingen.

In deze kadernota sportbeleid is geconstateerd, dat het huidige fijnmazige netwerk van sportaccommodaties relatief hoge kostenposten met zich mee brengt. Hierdoor blijft er weinig ruimte over voor nieuwe initiatieven en kan er nauwelijks een beroep worden gedaan op rijks- en provinciale subsidies omdat er slechts zeer beperkt cofinancieringsmiddelen voorhanden zijn.

Een aantal sportvoorzieningen is in stichtingen ondergebracht. Privatisering van deze voorzieningen werd voornamelijk vanuit financiële overwegingen voorgestaan. Bij de genoemde privatiseringen is uitgegaan van de volgende financiële randvoorwaarden:

- De kapitaallasten blijven voor rekening van de gemeente;
- De beheersstichtingen krijgen jaarlijks een exploitatiesubsidie (openluchtzwembaden €13.341,- en sporthallen €1.361,-);
- De grond wordt in erfpacht overgedragen tegen een symbolisch bedrag.

De beheersstichtingen hebben stuk voor stuk problemen om de exploitatie rond te krijgen en komen niet toe aan het reserveren van middelen voor (groot) onderhoud.

Het per 2006 in te stellen knelpuntenbudget biedt enige financiële soelaas, maar geen structurele oplossing. Momenteel is een onderzoek gaande naar de mogelijkheden van verdere privatiseringen van onder andere zwembaden en sporthallen.

Om richting te geven aan –onvermijdelijk- op enig moment te maken keuzes inzake het voorzieningenvraagstuk is in het kader van fase 1 en 1a van het Structuurplan Emmen 2020 het zogenaamde Emmense model ontwikkeld. Belangrijke uitgangspunten hiervan zijn multifunctionaliteit en financiële duurzaamheid (zie ook § 3.4).

De huidige ontwikkelingen in de samenleving bieden mogelijkheden om middelen te genereren, zoals bijvoorbeeld de nieuwe rijksnota 'Tijd voor sport', waarbinnen subsidiestromen beschikbaar komen rondom de thema's 'Gezond door sport', 'Meedoen door sport' en 'Sport aan de top'. Echter, de gemeente Emmen heeft tot dusverre nauwelijks gebruik kunnen maken van een rijksregeling als de BOS-impuls, doordat vrije middelen om in de co-financiering van sportprojecten te voorzien er niet tot nauwelijks zijn. Het ligt in de lijn van het in deze kadernota sportbeleid uitgesproken basisprincipe, om sport via een integrale benaderingswijze in te zetten als middel voor het bereiken van maatschappelijke doelen, om aansluiting te zoeken bij andere financieringsbronnen die niet in eerste instantie op de sport zijn gericht. Er zal actief gezocht worden naar dergelijke kansen en mogelijkheden. Niettemin blijft het wenselijk om op een meer structurele basis het gemeentelijk sportbudget te verruimen.